

1939

OCH BEREDSKAPEN

Av överstelöjtnant NILS KINDBERG

FRÅN DEN 22 SEPTEMBER genomföres en rad åtgärder för att minska beredskapen, nämligen:

- hos Kungl Maj:t begäres återgång till lägre beredskap. Därvid framhålls:

- att det under flygvapnets pågående — och långt ifrån avslutade — uppsättning är av särskild vikt att bedriva utbildning med största möjliga intensitet,

- att härför kräves återgång till flottiljdepåerna med huvuddelen av flygeskaderns förband,

- att nämnda förband då bör återgå under flygvapenchefens befäl,

- en påföljande generalorder meddelar bifall — utsträckt till flygvapnets alla beredskapsförband,

- en högkvarterensorder anbefaller därefter att en ny och förminskad beredskapsorganisation skall träda i kraft från den 5 oktober 1939.

HUVUDDRAGEN i denna reducerade beredskap blir:

- att flygeskadern blir 'förpuppad'

och att dess chef — med bibehållande av eskaderbefälet — återgår till sin tjänst i Stockholm såsom flygstabschef,

FLYGVAPEN-NYTT inför här det sista avsnittet av redogörelsen för vårt flygvapens beredskap under det andra världskrigets öppningsmånad — den skicksedigna och kritiska september 1939. Läsaren får nu följa de minskningar i beredskapens omfattning m m, som Sveriges stats- och försvarsledning anbefalldes fr o m den 22 september det året. Ett klarläggande av flygvapnets dåtida numerär, kvalitet och stridsvärde samt av de väsentligaste orsakerna till den 1939 rådande svagheten avslutar.

- att en till Bulltofta förlagd och i flygeskadern fortfarande kvarblivande jaktdivision ur F 8 tills vidare skall fortsätta att verka i neutrali-

tetsskydd vid Skåne och Öresund,

- att antalet beredskapsdivisioner ingående i flygeskadern minskas från två till en per flottilj,

- att övriga beredskapsförband, förlagda till krigsbaser, skall återgå till sina fredsflygförläggningar,

- att alla till depåer förlagda förband — utom flygeskaderns beredskap — träder under sina ordinarie depå- (flottilj-) chefers befäl,

- att förberedelser skall vara vidtagna för flygeskaderns fulltaliga insättande på krigsbaser — krigsflygförband 24 timmar efter order, basförband efter 48 timmar.

VI GRANSKAR NU flygvapnets numerär, kvalitet, stridsvärde m m i september 1939. Det kan då noteras:

- antalet operationsklara flygplan uppgår till ca 180, personalen till ca 1.000 stam, 4.700 värnpliktiga och 1.000 civila, eller i allt ca 6.700 personer,

- av de ca 180 för uppdrag påräkneliga flygplanen är inte fullt 40

"Lätta bombplan" B 4 (attackplan) var september 1939 krigsflygplan på F 4, vår då enda lätta bombflottilj. Toppfart ca 250 km/tim. Motor svenskbyggd 650 hkr Nohab My VII.

Lätta flygplan typ S 14 (Fieseler Fi 156 "Storch"), ett dåtida STOL-flygplan, användes bl a för viss taktisk närspaning, artilleriledning, sambands- och fjällräddningstjänst. Motor på 270 hkr, fart ca 175 km/tim.

'tunga' bomb- (attack-) plan B 3, ett 30-tal 'lätta' bomb- (attack-) plan B 4, ca 50 jaktplan J 8, ett 25-tal arméspaningsplan S 6, 25 marinspaningsplan S 5 samt ett knappt 10-tal torpedflygplan T 2; antalet skol- och övningsplan i tjänst uppgår till ca 80.

- ett 90-tal krigsflygplan befinner sig på översyn vid flygvapnets verkstäder o d, eller ingår i flygförband direkt samverkande med armén eller marinen,

- det ringa antalet krigsflygplan har till följd att flertalet flottiljer blott kan sätta upp två flygdivisioner — i stället för som beräknat 1936 i regel tre.

KVALITET OCH STRIDSEGENSKAPER kan klarläggas så:

- totalsiffran krigsflygplan i september 1939 — 180 st omedelbart operationsklara — är mer än farligt låg. Man bör emellertid erinra sig att vårt flyg vid den tidpunkten nyss påbörjat tredje året i en långt utdragen, sjuårig uppsättningsperiod, begynt den 1 juli 1936. Dennas tempo och möjligheter har helt bestämts av den i juni 1936 antagna försvarsordningen, dess anslag och bestämda uppsättningstakt, ävensom av Sveriges på 30-talet låga flygindustriella potential och utlandets exportspärrar o d,

- flygvapnets slagkraft, ej minst hos flygeskadern, är på grund av den ringa numerären och flygmaterielens otillräckliga modernitet m m fullständigt otillräcklig för krig.

- den flygande personalens goda kvalitet och förstklassiga, internatio-

nellt erkända, högststående utbildning bör noteras,

- flygvapnets rörlighet är något så när god, men likväl otillräcklig. Arbena på de sedan 1937—1938 föreslagna, av statsmakterna blott till en del beslutade krigsflygfälten, befinner sig endast i ett förberedande skede,

- jaktskyddet för svenska stridskrafter, förbindelser och hemort m m är ringa — enligt 1936 års försvarsordning har vi blott början till en enda jaktflottilj — farligt litet,

- uthålligheten måste betecknas som låg, bl a till följd av rådande brist på reservflygplan, flerfaldiga gånger begärda hos statsmakterna,

- utlandets vägran att leverera och vår svenska flygindustris ännu rådande, mycket begränsade kapacitet,

- i landet existerande brister på tillräckliga förråd av vapen, drivmedel, annan utrustning m m är två andra huvudorsaker till den ringa uthålligheten,

- flygmaterielen — den vi har — är i gott skick och väl underhållen. Krigsflygplanens prestanda, beväpning m m ligger dock genomgående under eventuella motståndares.

1939 ÅRS FLYGVAPEN — som helhet betraktat — hade säkerligen i händelse av krig kämpat med samma goda 'fighting spirit', typ 'Battle of Britain', som 1940—1941 års brittiska flyg. I längden kunde det dock knappast ha undgått att dela det polska flygets makabra öde — om ödets gudinna riktat det dåtida Luftwaffes udd åt vårt håll.

EN DEL BIDRAGANDE faktorer kan noteras:

- det visade sig snart efter 1936 svårt, ja oftast omöjligt, att från utlandet inköpa krigsflygplan, och liksom att därifrån erhålla de nyaste typerna av beväpning och utrustning av andra slag,

- vår dåtida, begränsade flygindustri här hemma kunde på grund av den svenska inre ekonomiska politikens inriktning på små försvarsanslag, med åtföljande små möjligheter till beställning av flygmateriel o d helt naturligt inte stå på samma utvecklings- och produktionsnivå som i stormakterna, med dessas större ekonomiska resurser, deras för bl a flygindustrin särskilt pådrivande in- och utrikespolitik m m,

- flygvapnets del i försvarsanslagen hade blivit alltför ringa för att bibehålla och utveckla svensk flygindustri av behövlig kapacitet,

- de alltför små anslagen och den bristande förståelsen i vida kretsar för värdet av ett starkt flygvapen hade delvis orsakats av vissa kretsar, vilka saknade vilja och förmåga att inse flygvapnets stora betydelse för framgång i krig.

DEN 1936 STADFÄSTA sjuåriga uppsättnings tiden, den härav följande långsamma uppsättnings takt, anslagsjuggighet mot flygvapnet i 1936 års "ram" och svaghet i industriellt hänseende kan sålunda räknas som de främsta orsakerna till vår svaghet i luften i september 1939. ■